

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Чернігівська політехніка»

Черкаський державний технологічний університет

Сумський національний аграрний університет

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Університет Марії Кюрі-Склодовської (UMCS) м. Люблін, Польща

Всеукраїнська науково-практична конференція

**«Комунікація в гуманітарному дискурсі:
виклики та перспективи»**

15 травня 2025р.

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

Чернігів, 2025

УДК 8+1
К63

Затверджено за рішенням вченої ради Національного університету «Чернігівська політехніка» (протокол № 7 від 30 червня 2025 р.).

К63 Комунікація в гуманітарному дискурсі: виклики та перспективи – 2025 :
збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Чернігів, 15 травня 2025 р.). – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2025. 68 с.

ISBN 978-617-7932-84-9

До збірника ввійшли світоглядно-теоретичні розвідки учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Комунікація в гуманітарному дискурсі: виклики та перспективи», в яких науковці з різних регіонів України та її закордоння розглядають актуальні питання міжкультурної комунікації, філософії спілкування, законів функціонування мови та перекладу, а також ролі гуманітарних знань у становленні комунікативної культури особистості в сучасному глобальному світі.

У доповідях проаналізовано процеси комунікації людини у контексті суспільно-політичних викликів війни та миру, зокрема, ідентифікації, трансформації, цифровізації, міграції й таке інше. Науково-дослідницькі роботи учасників конференції висвітлюють міждисциплінарні підходи до проблем гуманітарного дискурсу, розкривають філософські аспекти комунікації, особливості мовного впливу в політичному та медійному просторах, питання перекладознавства, лінгвістики тексту, риторики, дискурс-аналізу, семантики, семіотики, герменевтики, літературознавства в контексті англomовних країн. Значна увага приділена впливу штучного інтелекту на мовну взаємодію, новим освітнім практикам, збереженню мовної ідентичності в умовах інформаційної агресії та культурного розмаїття.

Матеріали збірника можуть бути корисними науковцям, викладачам, аспірантам, здобувачам вищої освіти, а також усім зацікавленим у питаннях комунікативної компетентності, соціальної філософії, перекладознавства, мовознавства, філософської антропології, культурології, психолінгвістики і суміжних галузей гуманітарного знання.

Тексти тез представлені в авторській редакції. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат і прізвищ несуть автори.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Співголови організаційного комітету:

Литвин С.В., завідувачка каф. іноземної філології, к. пед. н., доцент;

Шакун Н.В., завідувачка каф. філософії і суспільних наук, к. філос. н., доцент.

Члени організаційного комітету:

Киселиця С.В., к. філос. н., доцент, доцент кафедри філософії і суспільних наук;

Ніколаєнко О.В., старша викладачка кафедри іноземної філології.

Укладачі:

Киселиця С.В., к. філос. н., доцент, доцент кафедри філософії і суспільних наук;

Ніколаєнко О.В., старша викладачка кафедри іноземної філології.

УДК 8+1

ISBN 978-617-7932-84-9

© НУ «Чернігівська політехніка», 2025

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1: Мова як засіб комунікації в контексті викликів сучасності.	
<i>Адам Глаз. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ВИКЛИК ДЛЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ</i>	5
<i>Верчик А. А., Сирота Ю. О. ПРИЙОМИ ВИВЧЕННЯ ЦИКЛУ РОМАНІВ "ХРОНІКИ НАРНІЇ" К.С.ЛЬЮІСА В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ</i>	6
<i>Гриб А. М. STATUS AND STRATEGY: THE USE OF DIRECTIVE SPEECH ACTS BY HIGHER STATUS ADDRESSERS IN THE TV SERIES "THE TUDORS"</i>	7
<i>Деміхіна В. Д. МОВА ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ</i>	8
<i>Дунаєнко А. С. THE SPECIFICITY OF THE USE OF NOUNS TO DESCRIBE PRINCE CHARLES IN 2019-2020 IN THE ENGLISH</i>	9
<i>Лунай О. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СЛЕНГУ ТА ПРОСТОРІЧЧЯ В АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ КОНТЕНТІ: ВИКЛИКИ, СТРАТЕГІЇ ТА ПРИКЛАДИ НА ОСНОВІ ФІЛЬМУ-КАТАСТРОФИ «АРМАГЕДДОН»</i>	11
<i>Семеняка А. В. NEGATIVE EVALUATION IN U.S. POLITICAL DISCOURSE: THE 2024 ELECTION CAMPAIGN</i>	12
<i>Студенікіна Є. А. THE UKRAINIAN AND RUSSIAN ARMED FORCES VIEWED THROUGH ENGLISH-LANGUAGE MEDIA (2022–2024)</i>	14
<i>Файфер А. А. ADDRESSER-IDENTIFYING DISCOURSE CATEGORIES DEFINING KAMALA HARRIS'S PERSONALITY</i>	15
СЕКЦІЯ 2: Філософські аспекти комунікації в гуманітарному дискурсі.	
<i>Аніщенко В. О., Біба Д.С. ВИКЛИКИ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА МІГРАЦІЇ</i>	17
<i>Аніщенко В. О., Разумейко Н. С. БЕЗБАР'ЄРНА МОВА ЯК НОВА ФІЛОСОФІЯ КОМУНІКАЦІЙ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ</i>	19
<i>Астапова-Вязьміна О. І. «МОВНА ГРА»: НОВІ ПРАВИЛА КОМУНІКАЦІЇ В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ</i>	20
<i>Барабаш Ю. О. ПРОБЛЕМА КОМУНІКАЦІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: МОЛОДЬ, МИР, БЕЗПЕКА</i>	21
<i>Буглак С. В. ЄВРОПЕЙСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ: МІЖКУЛЬТУРНА ДИНАМІКА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ</i>	23
<i>Гейда О. С. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ДЛЯ ОЦІНКИ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ В СВІТІ ЗА ДОПОМОГОЮ КАРИКАТУР ТА МЕМІВ</i>	25
<i>Киселиця С. В. ДОБРОЗИЧЛИВІСТЬ В КОМУНІКАТИВНОМУ ДОСВІДІ УКРАЇНСТВА</i>	27
<i>Ковальова І. О. МОВА ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: ВИКЛИКИ, МОЖЛИВОСТІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ІМПЛІКАЦІЇ</i>	29
<i>Кочиаєвілі А. В. РИТОРИКА ДИРИГЕНТА: КОМУНІКАЦІЯ З ХОРОМ І СЛУХАЧАМИ (НА ПРИКЛАДІ К. ПІГРОВА)</i>	30
<i>Кубрак О. В. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ЧАСТИНА СУЧАСНОГО СВІТУ</i>	32
<i>Лазебний Л. Г. GLOBAL PROJECT AND CHANGE MANAGEMENT: THE INCLUSIVE AND SELF-REFLECTIVE</i>	34
<i>Містюк А. О. ІНТЕРАКТИВНИЙ ДИЗАЙН: ФІЛОСОФІЯ ВЗАЄМОДІЇ ЛЮДИНИ З ЦИФРОВИМ СЕРЕДОВИЩЕМ</i>	36
<i>Можейко С. О., Петінова О. Б. ЕВОЛЮЦІЯ СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)</i>	38
<i>Прокончук А. Д. КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НОВІТНІЙ ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНО-ПЕРСОНАЛІСТИЧНІЙ ТРАДИЦІЇ ЗАХОДУ</i>	39

*Можейко С. О., здобувачка 4 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету початкової освіти (логопедія) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

*Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

ЕВОЛЮЦІЯ СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)

Сучасне суспільство переживає значні трансформації, пов'язані зі зміною соціальних ролей та гендерних відносин. Зростання активної участі жінок у професійній діяльності, боротьба за рівні права та поширення партнерських моделей взаємовідносин спричиняють перегляд традиційних сімейних цінностей та ролей. У гуманітарному дискурсі особливо важливим стає питання міжкультурного діалогу. Порівняння моделей сімейних цінностей у різних культурах дозволяє не тільки виявити спільне та відмінне, а й сформувати нові гуманістичні підходи до підтримки родини як соціального інституту. Дослідження змін у сімейних цінностях може слугувати підґрунтям для розвитку нових стратегій гуманітарної комунікації, що базуються на повазі до особистості, взаєморозумінні та етичних принципах.

Більшої уваги потребують масштабні перетворення у всіх сферах життя, заради знаходження себе у соціальних ланках. У процесі глобалізації інтенсифікується соціальне виробництво, підвищується складність соціальних систем і відносин між самими людьми [2, с. 4]. Сьогодні питання взаємовідносин постає найпершим. Розвиток технологій, глобалізація, посилення індивідуалізації та зростаюча увага до гендерної рівності створюють нові виклики для сімейних відносин та ролей. Сім'я, традиційно розглядається як основний осередок «ідеалізованого» виховання, підтримки та передачі культурних цінностей, тепер перебуває під впливом нових ідей та моделей поведінки. Сучасне суспільство характеризується швидким розповсюдженням інформації, що сприяє популяризації різних культурних цінностей та моделей сімейної життя. Вплив гаджетів на родинну життя стає дедалі відчутнішим, і цей «тренд» вже неможливо ігнорувати. Телефони, планшети, комп'ютери та ігрові консолі перетворилися на незамінні інструменти для роботи, навчання та відпочинку. Вони стали справжніми членами кожної родини, квартири чи будинку. Нерідко можна спостерігати ситуацію, коли батьки намагаються поспілкуватися з дітьми під час сімейної вечері, але замість живого діалогу натрапляють на відсутній погляд, спрямований на екран смартфона. Наприклад, батько з матір'ю вирішили встановити правило без телефонів за столом. Проте діти сприйняли це як суворе обмеження та навіть покарання. Для них гаджети стали не просто способом розваги, а й своєрідним вікном у світ, засобом підтримки зв'язку з друзями та доступу до інформації. Цифровізація стала наче новим світом із відсутністю проблем та конфліктів у родині.

Роздивляючись проблематику зі сторони дослідницької діяльності, можна навести декілька прикладів. Дослідники, зокрема Ульріх Бек у своїй праці «Суспільство ризику», підкреслюють зростаючу тенденцію до індивідуалізації, коли особисті амбіції та прагнення дедалі частіше стають пріоритетом порівняно з колективними цінностями родини [2]. Це призводить до поступового відходу від класичних уявлень про обов'язки та ролі в сім'ї.

Ми провели навчальне соціологічне дослідження, метою якого визначили аналіз змін сімейних цінностей у сучасному суспільстві та визначення основних тенденцій цих змін та їх вплив на стосунки між поколіннями, виховання дітей та соціальні ролі членів сім'ї. На основі проведеного опитування та аналізу емпіричних даних ми прийшли до наступних висновків щодо висунутих гіпотез дослідження:

Більшість респондентів (61,2%) до сімейних цінностей зараховують любов, взаємоповагу та підтримку між членами родини; ще 23,5% згадують морально-етичні норми, зокрема повагу до старших та піклування про дітей. Лише 15,3% акцентують увагу на релігійних чи культурних аспектах. Це свідчить про загальне розуміння сімейних цінностей як фундаменту здорових стосунків, що переважає над формальними чи традиційно обумовленими нормами.

Серед традиційних цінностей респонденти найчастіше називали шанування старших (68%), спільне господарювання (49%), обов'язковість шлюбу перед народженням дітей (35%). Водночас певна частина опитаних (близько 22%) вказували, що не поділяють або не визнають окремі з цих норм актуальними в сучасному суспільстві.

Щодо розподілу ролей в родині 42,7% вказали на роль матері як джерело турботи та підтримки, 38,9% – на роль батька як захисника та опори. Лише 18,4% підтримали ідею рівноправного партнерства. Це демонструє переважання традиційних моделей, але з поступовим зростанням підтримки гендерно-нейтрального чи партнерського підходу до ролей. Розподіл відповідей на питання щодо ставлення до партнерських відносин без офіційного шлюбу свідчить про помітну поляризацію поглядів. 36,5 % респондентів ставляться до таких стосунків позитивно, ще 27,8% займають нейтральну позицію. Водночас 35,7 % висловили чітке несприйняття. Це вказує на співіснування консервативних та ліберальних ціннісних орієнтацій у суспільстві, а також на зміну поглядів у молодшого покоління. Загалом результати дослідження підтверджують тенденцію до збереження традиційних уявлень про сімейні цінності, але водночас вказують на зростання підтримки більш гнучких, партнерських моделей взаємодії. Обізнаність респондентів щодо традицій та сучасних форм родинних відносин є достатньо високою, хоча переважає емоційно-моральне, а не правове чи формалізоване трактування цінностей. Суспільство перебуває в перехідному стані, де нові цінності співіснують із усталеними нормами.

Список використаних джерел:

- 1.Beck-Gernsheim, E. Reinventing the Family: In Search of New Lifestyle». Cambridge: Polity Press, 2002. URL: <https://www.wiley.com/en-au/Reinventing+the+Family%3A+In+Search+of+New+Lifestyles-p-9780745622132> (дата звернення 12.03.2025)
- 2.Бек У. Суспільство ризику: На шляху до іншої сучасності. Київ: Видавництво «Критика», 2000. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/3652> (дата звернення 22.04.2025)
- 3.Гідденс Е. Перетворення інтимності: Сексуальність, любов і еротизм у сучасних суспільствах. Харків: Видавництво «Академія», 2011. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/giddens-e-transformatsiya-intimnosti-seksualnost-lyubov-i-erotizm-v-sovremennyh-obschestvah-spb-piter-2004-208-s> (дата звернення 22.04.2025).
- 4.Костенко Н. В. Сімейні традиції та їхня роль у вихованні молоді. Львів: Львівський національний університет, 2016. URL: D%D1%86%D1%96%D1%97%2020-21_03_2023%20%D1%84%D1%96%D0%BD.pdf (дата звернення 02.04.2025).

УДК 130.3:304

*Прокопчук А. Д., здобувач бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності «Філософія»
Науковий керівник – Киселиця С. В., к. філос. н., доцент,
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)*

КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НОВІТНІЙ ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНО-ПЕРСОНАЛІСТИЧНІЙ ТРАДИЦІЇ ЗАХОДУ

Люди у світі не живуть самі по собі, так би мовити, відсторонено. Вони поєднані між собою численними просторовими зв'язками і часовими взаємодіями. Проблема створення умов, необхідних для повноцінного людського існування в суспільстві, є однією з ключових у сучасній філософії, психології та соціології.

Наукове видання

**Всеукраїнська науково-практична
конференція
«Комунікація в гуманітарному дискурсі:
виклики та перспективи»
*15 травня 2025р.***

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. – 3,95.
Тираж: 100. Зам. № 13/25

Редакційно-видавничий відділ Національного університету «Чернігівська політехніка»
14030, Україна, м. Чернігів, вул. Шевченка, 95.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 7128 від 18.08.2020 р.